

Α Π Ο Λ Ι Ν Α Ρ Ι Ο Υ
ΕΚ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΕΖΕΚΙΗΛ ΕΞΗΓΗΣΕΩΝ.

E X A P O L L I N A R I S
I N E Z E C H I E L E M C O M M E N T A R I I S.

C A P I.

Cod. ottob. vat.
452. f. 192. a.

v. 1.

Παρ' ὕδωρ ποτάμιον ἐνεργᾷ καὶ Ἰεζεκιήλ καὶ Δανιήλ ὀπτασίας εὐ μάτην· ἐπεὶ καὶ ὕδατι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπεικάζεται.—Φωτεινὰ γὰρ τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, καὶ ἢ τῷ πάσχουσιν ἐνίστε σκυθρωπά· τὰ γὰρ ἐνδοθεν τῶν φοβερῶν καὶ κολαστικῶν, φαιδρὰ καὶ τερπνά· χρηστότης δὲ αὐτῆ καὶ σωτήριος τοῦ παντός πρόνοια, συμφερόντως καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις ἐπέμπουσα.

v. 7.
cod. f. 192. b.

Ἄκαμπής ἡ στάσις, καὶ μετέωρος οὐκ ἐπίγειος, καὶ βροδὸς ἡ χήλη γεπέου καὶ ἡμέρου ζώου διὰ τὴν περὶ ἀνθρώπους καὶ περὶ γῆν ἐνέργειαν ἀγαθουργόν.—Φαιδρὰ γὰρ τὰ οὐράνια καὶ ἀσκότιστα.

v. 8.

—Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν τὸ λογικὸν τῶν δυνάμεων· μόνουσι λέγων· νόει ἐν τῷ ῥηθεῖσιν, μὴ τὰς οὐρανίους μόνου δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀρώμενα ἅπαντα· ἐπεὶ καὶ εἰς τῶν ἀπάντων δημιουργός· διὰ γὰρ τούτο καὶ ἐν τύποις τῶν ἐρωμένων φαίνονται, οὐκ ὥστε ἡμᾶς τερατόμερφα τινα νῆσαι τὰς ἀγγελικὰς φύσεις, ἀλλ' ὥστε τὴν τε πρὸς ἡμᾶς συμφωνίαν μαθεῖν τῶν ἀσράτων δυνάμεων, καὶ τὴν κατὰ πάντων τοῦ Θεοῦ δεσποτείαν· αὐτίκα οὐκ ἀλόγων μόνου μορφᾶς ὄρα, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων· καὶ ταύτας οὐ διηρημένας ἀλλὰ συνηρημένας· εἰ γὰρ καὶ πολὺ τὸ διάφορον ἡμῶν τε καὶ τῶν ἀλόγων, ἀλλ' οὐκ ἐν κατὰ πάντα ἀλλήλων διηρήμεθα· ἀλλ' ἔχμεν καὶ πρὸς τὰς λογικὰς δυνάμεις τινὰ κοινωνίαν, πρὸς μὲν τὰ φαινόμενα διὰ τοῦ σώματος, πρὸς δὲ τὰς ἀνω δυνάμεις διὰ τῆς ψυχῆς. Καὶ μεθ' ἕτερα. Καὶ διὰ μὲν τῶν ἀνθρώπων τὸ λογικὸν μινύουσι, διὰ δὲ τοῦ λέοντος καὶ τοῦ μόσχου, ὡς καὶ ἡμέρων καὶ ἀγρίων δεσπότης ἐστὶν ὁ Θεός, πάντα πρὸς τὸ λυσιτελεῖν ἐξ ἀρχῆς πεποιθώς· τὸ δὲ τοῦ ἀετοῦ, ὁμοῦ τὴν τῶν νηκτῶν καὶ πτερυγῶν φύσιν

v. 10.

σημαίνει, ἐπειπερ ἐκ τῶν ὑδάτων ἐκατέρων τούτων φύσις γεγένηται· καὶ ὡπερ οἱ Ῥωμαῖοι τὰς βασιλικὰς εἰκόνας γράφοντες, τὴν τε δορυφόρους παριστῶσι, καὶ τὰ ἔθνη ὑποτεταγμένα ποιῶσι, τὸν ὅμοιον τρόπον κἀναυῖθα, ἐπειδὴ ὡς βασιλέα διὰ τῆς ὀπτασίας σχηματίζει τὸν θεὸν ὡς ἐπὶ θρόνου ὀχούμενον, πάντων τῶν ἐπὶ γῆς δεικνύει τὰς εἰκόνας, τῷ τε σχήματι τὸ πρέπον ἀποδοῦς, καὶ τὴν κατὰ πάντα τοῦ Θεοῦ διδάσκων ἰδεοποιεῖαν.—Δηλοῖ δὲ πάλιν καὶ τὸ λογικὸν ἐν τούτῳ καὶ τὸ ἰσχυρὸν, καὶ τὸ εἰς ἡμᾶς εὐπειτικόν, μετὰ τοῦ καταγέσθαι, μὴ τε ταπεινωθῆναι τῇ τῶν ταπεινῶν προνοίᾳ, ἀλλ' ὑψηλὸν εἶναι καὶ οὐράνιον.—Αἱ γὰρ πρὸς Θεὸν ἀνατάσεις, καὶ ἢ ἐν αὐταῖς ἐπιφαινεμένη κευφότης οὐρανοπέρος· οὐδαμῶ γὰρ γυμναὶ τῆς οὐρανοῦ φρονήσεως φαίνονται, οὐδὲ ἀπρεπεῖς διὰ γυμνότητα καθάπερ ἄνθρωποι, τὰ πρὸς Θεὸν ἐκστάσει μεγαλυνόμενοι τὰ κατ' αὐτοὺς ἐν πράξει ταπεινῶνται.

v. 11.

Τὴν ἐν κύκλῳ τῶν πραγμάτων περιφορὰν σημαίνει, τὴν ἐν ἀρχῇ καὶ ἐπιδοσει καὶ τέλει· καὶ κρίσει τὰς καὶ ἐλέω τῷ παρὰ Θεοῦ κυκλοῦν διαδοχὴν ἐξειλιττουσιν· κινήσεις δὲ ἴδια τοῦ τροχῶ κατὰ πνεύματος ἐνέργειαν· ὅτι τὰ πράγματα περιάγεται βραδίως καὶ ἐν βίᾳ· ἀλλ' οὐκ ἀκολούθητι κατὰ περιαγωγὴν πρὸς τὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος βούλημα· καὶ πάλιν διὰ τὰς ἐν πολλαῖς γένεσι καὶ χρόνις ἐγκυκλικὴς περιαγωγᾶς τῶν πραγμάτων.—Ἐπαναλαμβάνεται τούτο διὰ τὸ δοκεῖν μὴ εἰς τοῦμπροσθεν ὁδεύειν τὰ πράγματα, ὅσον τῇ τοῦ κόσμου μεταστρεφῆ καὶ φθορᾷ.

v. 18.
Cod. f. 192.

Ἡ ἔρασις ὑποδεικνύει τὸ ὑπεκείσθαι θεῷ τὰς λειτουργικὰς δυνάμεις, ὡς ἄρμα ἐκυστίως τρέ-

v. 28.
cod. f. 192.

χον ὑπὸ δεσπότη ἀνευ ἡνίων τὸν δὲ Θεὸν ἐπάνω πάσης εἶναι δυνάμεως ἀθεορβίως καὶ ἀκηπτι κρατῶντα καὶ ὑπάρχοντα ὑπερουράνιον καὶ ὑπὲρ ἅπαν ὕψος.

C A P. II.

Ἐστώτος γὰρ ἡ θεία ἀκρόασις, οὐκ ἀνατετραμμένον.

C A P. III.

Χωριζόμενος γὰρ αὐτῶν ἐπὶ ποταμοῦ ἐκαδέζετο, διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι αὐτοῖς· ἐμφαίνει δὲ διὰ τούτων τὴν τῶν ἔθνων κλήσιν εὐκλωτέραν, εἰ καὶ δύσκολον ἀλλογλώσσους καλεῖν.

Ὁρᾷ γὰρ ἀτοπίως ἐπὶ πολὺ, παρῶν οὐ συνδικαιτᾶται αὐτοῖς, ἀλλ' ἡσυγὴ κήθηται θυμῷ κατ-εχόμενος ἐκ τοῦ πνεύματος.—Σιωπῶν γὰρ τις οὐκ ἀκίνδυνον ἔξει τὴν ἡσυχίαν παρῆρσιαζόμενος δὲ τὴν ἐκ τῆς σιωπῆς ἐκφεύγει τιμωρίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ σωθέντι εὐφροσύνην λήφεται, καὶ ὁ ἀπόστολος δὲ κατακαϊόμενον λέγει σωθῆσεσθαι τὸν ἐργάτην, διὰ πυρὸς δοκιμασθέντα, εἰ ἀνάτιος τοῦ ἔλεθρου τῶν κατακαϊομένων μαθητῶν οὔτοι γὰρ τὸ ἔργον.—Ἀντὶ τοῦ, ἦδη εὐτρεπὲς εἶδον τὸ δικαστήριον.—Διὰ δὲ τῶν πραγμάτων κελεύει γενέσθαι τὴν προφητείαν, καὶ προδηλωθῆναι δι' ὧν ὁ προφήτης παιεῖν ἐκελεύετω τὴν τῆς Ἱερουσαλήμ πολιορκίαν.—Οὐδὲν ἡμερον διαλέγεται, ἀλλ' ἀπνῆες καὶ τραχὺ καὶ τιμωρίαν ἔχον.

Παιδοτρίβου δίκην ὁ δεσπότης καθ' ἑαυτὸν τινὰ ἀβλητὴν τὸν προφήτην ἀλείφει· προσέγων μὲν αὐτῷ τὰ ἐσόμενα λυπηρὰ, καὶ τὰ ἐπαχθησόμενα παρὰ τοῦ λαοῦ συσφρωπὰ, ὑπομένειν καὶ καρτερεῖν παρακελεύεται, καὶ σιγὴν ἄγειν ἕως ἂν αὐτὸς ἐπιτρέψει λαλεῖν.

Διδάσκων μὴ δεδιέναι τοὺς θεοὺς ἀθεῶς παρεξύνειν ἐπιτηδεύοντας· εὐκαταφρόνηται γὰρ εἰ παράνομοι.

C A P. IV.

Θεοδορίτου καὶ Ἀπολιναρίου. Τοῦ Θεοῦ τὸν τύπον ἐπέχρειν ὁ προφήτης κελεύεται· διὸ καὶ τήγανον σιδηροῦν μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν τῇ

πλίνθῳ διαγραφομένης πόλεως θεῖναι προστά-τεται· διδασκόμενος ὅτι παρῶν ὁ Θεὸς καὶ ἐφορῶν τὰ κατὰ Ἱερουσαλὶμων γινόμενα, εὐθεμίας αὐτοὺς ἀξιώσειε προνοίας, ἀλλ' ὡσπερ τιμὴν χεῖρ σιδηρῆ διειργόμενος, οὔτε ἔραυθ' ὀξεία τὰ γινόμενα, οὔτε τῶν ἰκατευόντων ἀκούσεται.

Τὸ ἐν παιεῖ χοεῖς ὄνο.—Εἰς ἐνδειξιν τῶν ἐσομένων αὐτοῖς ἐν ταῖς ἔθνεσιν μισμαμάτων. Καὶ μετ' ὀλίγα. Σημαίνων δὲ καὶ τὴν τῶν ξύλων καὶ φρυγάνων ἐνδειαν, διὰ τὸ μηδὲν ἐπέισακτον ἔχειν.

C A P. V.

Ἀπολιναρίου καὶ Θεοδορίτου. Ἀνάγκη γὰρ ἦν, ἅτε δὴ αἰχμαλώτους καὶ ἀλλοφύλους ἔθνεσιν ἐπιμιγνυμένους οὐ κατὰ νόμον πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ πολλὰς ἐκ τῆς ἐπιμιξίας ἀφορμὰς εἰς παρανομίαν παραλαμβάνειν.—Δεικνύς ὡς ἔνεστιν τινὰ δίχα τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἔξω τῆς τῶν πολεμίων γενέσθαι χειρὸς, εἴεν ὃ ἂν οὔτοι οἱ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ὑπὸ Μεδόνων φθειρόμενοι.

Προσημαίνει καὶ τὰς μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐπ' Ἀντιόχου τοῦ ἐπιφανοῦς γενομένας στάσεις διὸ ταῖς μυριάσις ἐκείναις περιέπεσαν συμφοραῖς· διαφερόντως δὲ προσαγορεύει τὴν κατὰ τοῦ δεσπότη Χριστοῦ μανίαν, καὶ τὴν μετὰ τὸν σταυρὸν γενομένην αὐτῶν πανολεθρίαν, καὶ εἰς πᾶσαν τὴν ἐκκευμένην διασποράν.

Ἀπολιναρίου καὶ Πελυκρονίου. Ταῦτα αὐτοῖς ἐρμηνεύει μετὰ βραχέα· καὶ καλεῖ πῶρ τὸν λιμὸν καὶ τὸν θάνατον διὸ τὰ δύο τέταρτα προσέταξε τῷ πυρὶ παραδοθῆναι ὡς καὶ τούτου κἀκείνου δίκην πυρὸς ἐπινεμομένου τοὺς αὐτοὺς· διὰ δὲ τῆς βρομφαίας, τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον ἐσήμανε, καὶ τὰς ὑπ' ἐκείνων γενομένας σφαγὰς, τὸν διασκορπισμὸν τὴν αἰχμαλωσίαν, καὶ τὴν ἐσομένην διασποράν.

C A P. VII.

Ἐβλάστησεν ἡ ῥάβδος, ἠνθησεν ἡ ὑπερηφάνια· ἵνα ἐπιτρέπηται ταῖς ὑπερηφάνοις ἡ κρίσις, καὶ ταῖς πλεονέκταις ἐξουσία κατὰ τῶν ἀξίων.

Τὸ ἄφυκτον τῆς ὀργῆς δεικνύεται, πανταχόθεν

v. 11. cod. f. 195. b.

v. 7.

v. 8. cod. f. 196. a.

v. 9. cod. f. 196. a.

v. 17. cod. f. 196. a.

v. 10. cod. 197. b.

v. 15. cod. f. 198. a.

cod. f. 193. b.

cod. f. 194. a.

cod. f. 191. b.

v. 18.

v. 23.

v. 24.

cod. f. 195. a.

cod. f. 195. a.

cod. f. 195. a.

v. 16. τῶν δεινῶν περιστώτων· τὸ γὰρ πεσεῖν ὑπὸ γῆν,
οὐδὲ ἀνταΐρειν ἔξ τῶν ἐχθροῖς.—Ὀδυρόμενοι γὰρ
καὶ θρηνοῦντες περιστεραῖς μελετώσαις ἀπεικα-
σθήσονται· στένουσι γὰρ ἔοικε τῶν περιστερῶν
ἢ φωνή·—Οὐκ ἀδίκως ἐπάγω τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ
v. 20. τὰς ἀξίας ἕκαστον ἀπαιτήσω δίκας.—Ὅρων γὰρ
ἀόνητον τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσαίου τὴν κτῆ-
σιν, περιόψονται αὐτὰ ἐβρίμμένα, οἰκέτι τὴν
προτέραν ποιούμενοι φυλακὴν.

Θεοδωρίτου καὶ Ἀπολιναρίου. Ποίαν γὰρ αὐτοῖς
ὄνησιν παρέξει χρυσὸς ἢ ἄργυρος; λιμοῦ πολεμούν-
των, καὶ τῆς σπάνεως τῶν ἀναγκαίω νέπικειμένης,
δι' ἣν κεναὶ μὲν τροφῆς αἱ γαστέρες, αἱ δὲ ψυ-
χαὶ τῶν σιτῶν ἐφίονται.—Τὸ γὰρ χρυσαῖον καὶ τὸν
ἀργυρον καὶ τοὺς τιμίους λίθους ὕλην ἔσχον ἀλα-
ζονίας ὁμοῦ καὶ ἀσεβείας· πολυτελεῖ μὲν κόσμον
ἐκεῖθεν κατασκευάζοντες, εἰς εἰδώλων δὲ ἐργα-
v. 27. σίαν τὰ πλεῖστα θαπανῶντες.—Ταύτας αὐτοῦς,
φησιν, εἰσπράξομαι τὰς δίκας, ὑπὲρ ὧν ἐπλεμ-
μήλησαν ἀπαιτῶν τὰς εὐθύνας.

C A P. VIII.

v. 4. Οὐκ ἐκπλήσεται νῦν ὁ προφήτης, οὐδὲ πίπτει,
συνηθισμένος ἦδη τῷ θείῳ θεάματι.

v. 9.
cod. f. 199. a. Οὐχ ἀπλῶς δὲ εἶπεν ἀνομίας, ἀλλὰ μεγα-
λας· καὶ οὐκ ὁ θεῖνα ἢ ὁ θεῖνα, ἀλλὰ πάντες
κατὰ ταυτὸν· ἐπαινετὴ δὲ καὶ ἡ τοῦ ὠδοῦ προσ-
θήκη, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ ναῶ.

v. 18.
cod. f. 199. b. Καθάπερ γὰρ αὐτοὶ εὐ τὰ τῆς εὐσεβείας ἐξέ-
τειλαν κλήματα, καὶ τὴν τῶν γειτόνων ἐπέτει-
ναν βλάβην, οὕτως ἀφειδῶς ἐγὼ τὴν ἱατρικὴν
ἐπάξω τομὴν.

C A P. IX.

v. 10.
cod. f. 200. a. Πολυχρονίου καὶ Ἀπολιναρίου. Οὐκ ἀνήμερος,
ἀλλ' ὡς δίκαιος μετὰ τοῦ φιλανθρώπου· τὸ μὲν
γὰρ δίκαιον, ἐν τῇ τιμωρίᾳ γίνεται· τὸ δὲ φι-
λάνθρωπον, ἐν τῇ ἀναστάσει καὶ τῇ προῤῥήσει
τῶν δεινῶν γνωρίζεται· διότι ἄξια ὧν ἐπραξάν
ἀπέλαβον· ὅπερ ἐστὶ δικαιοσύνης τεκμήριον· τὸ
δὲ ἐπόμενον, φιλανθρωπίας ἀπόδειξις.

C A P. XI.

v. 15.
cod. f. 201. a. Οὐ καλὸν τοίνυν τὸ ἐπιβαίνειν τοῖς πάσχουσι

τὰ ἀπὸ κρίσεως Θεοῦ οὐδ' ὅτι μὴ πέπονθέ τις
ἦδη τὰ αὐτὰ, διὰ τοῦτο νομίζειν ὅτι προκέρι-
ται τοῦ πεπονθότος.—Τέως μὲν γὰρ αὐτοῦς φη-
v. 16. σιν αἰχμαλώτους καὶ μετόικους καὶ σποράδας πε-
ποίηκα· ἀλλ' ὁμοῦ ἐν τῇ μεταικίᾳ τῇ προσδοκίᾳ
τῆς τῶν συμφορῶν μεταβολῆς, καὶ ἐλπίδι τῶν
ἀγαθῶν, παραφυχὴν αὐτοῖς παρέξομαι· τοῦτο
γὰρ παρεθῆλωσεν εἰπὼν, ἔσομαι αὐτοῖς εἰς ἀ-
γίασμα μικρὸν.

C A P. XII.

Σημεῖον τῆς Σεδεκίου τυφλώσεως· ταῦτα δὲ
πρὸς τὸ ἐξαγγελῆσθαι τοῖς ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ
τῷ Σεδεκίᾳ.

C A P. XIII.

Οὐ γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων.

v. 7.
cod. f. 202. a. Κατὰ γὰρ τὰς τοῦ Ἱερεμίου φωνὰς ὁ βαβυ-
v. 9.
ibid. λώνιος ὡς προφητεύοντος κατ' αὐτοῦ ἐτιμωρήσατο·
ἠνίκα δηλονότι καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀπάτης ἐπιγνώ-
μενες γεγόνασιν.

Ἀνοφελῆ ποιῆσαι φησὶ τὴν χρῆσιν, ἀντὶ τῆς
v. 12.
cod. f. 202. εἰρήνης ἣν προεφητεύσατε, συντρίβειν καταγαγῶν
ὡς κατὰ τοίχῳ τὴν διὰ λέλαπος.—Τρωπικῶς
v. 20. διὰ τούτων τοὺς ἀπαλωτέρους καὶ χρηστοτέρους
ἠνίκατο λόγους· τὰ τε γὰρ ὑπαυχένια καὶ τὰ ὑπαγ-
κῶνια ἀνάπαυλάν τινα καὶ θεραπείαν προσφέρει
τοῖς μέλεσιν οἷς ὑποτίθεται· καὶ αἱ χρηστότεροι
λόγοι καὶ ψευδεῖς ὄντες, πρὸς καιρὸν μὲν τὴν
ἀκὴν γαργαλίζουσι, διαστροφὰς δὲ παντοδαπὰς
προσφέρουσι ταῖς ψυχαῖς· οὕτω καὶ αἱ ψευδοπρο-
φήτιδες, τῷ μὲν λαῷ τὴν κατὰ ψυχὴν βλάβην,
ἑαυταῖς χρηματικὸν περιεποιεῦντο κέρδος, τὰ
δοκῶντα χρηστὰ προφητεύουσαι.—Ἴνα εἶπῃ ὅτι
τοῖς περιάπτους κέχρηται, καὶ κατὰ κεφαλῆς
καὶ κατὰ βραχίονος, ὃ ἔτι καὶ νῦν παρά τισὶν
ἐστὶν ἰδεῖν πολιτευόμενον· ἂ δικαίως ἐπὶ τὸ πολὺ
ὑπὸ γυναικῶν εἴωθε καὶ γραιδίῳν γίνεσθαι.

Ταῦτα, φησὶ, ποιῶσαι, παντελῶς ἀφείλκον
v. 22. τῶν θείων νομίμων.—Τοῦ κέρδους τὸ εὐτελὲς
λέγει.—Σμικροῦ γὰρ ἕνεκεν κέρδους, τοὺς μὲν
ἐπηρεῖτε μάτην ἔτι τοῦ λαοῦ, τοὺς δὲ τιμωρίας
εἶναι ἀξίους ἐλέγετε, τῇ τοῦ λαοῦ κρυφότητι καὶ

εὐκολία κακῶς ἀποχρώμενοι.—Τρυτέστι ποτὲ μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ ἑαυτῶν αἰτεῦσαι γίνεσθαι παρὰ τῶν τὰ τριαῦτα ποιούντων· ποτὲ δὲ πρὸς θάνατον τῶν ἔχθρῶν· τὸ γὰρ ἀποκτεῖναι ψυχὰς ἅς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν, ἀντὶ τοῦ ἀναίτιους· ὡς πολλῶν κατ' ἔχθραν τὰς μαγγανίας ταύτας αἰτούντων γενέσθαι πρὸς ἄμυναν τῶν ἔχθρῶν.—Ὡς τῶν εἰς ἀσέβειαν ἐξοκειλάντων καὶ τῶν ταῦτα πραττομένων, κατὰ μὲν τὸν νόμον ὑπευθύνων ὄντων τῷ θανάτῳ· σχηματιζομένων δὲ τούτων δῆθεν πρὸς σωτηρίαν τῶν ὑπευθύνων τιμωρία.

C A P. XIV.

Οὐ τυγχάνουσι δὲ ἀποκρίσεως περὶ ὧν ἐπιζητοῦσιν, ὅτι μὴ ἐν καρδίᾳ ζητοῦσι θεόν, ἀλλ' ἐν προσώπῳ κατὰπερ ἀνθρώπου.

Δῆλον δὲ ὅτι οἱ μετανόιας ὑπάρχοντες ἔρημοι, εὐθεμίαν ὠφέλειαν ἐκ τῶν δικαίων καρποῦνται· ὅτι γὰρ ἀκλουθεῖ τῇ μετανόια ἢ σωτηρία, μάρτυς ἡ θεία γραφὴ πανταχοῦ τοῦτο διδάσκουσα· Νινευῖται γὰρ οὔτε τὸν Νῶε οὔτε τὸν Ἰωβ οὔτε τὸν Δαυιδ ἔχοντες, ἀλλὰ τὸν Ἰωάν οὐχ ὑπερευχόμενον ἀλλ' ἀληθεύοντα, βουλόμενοι διὰ μετανόιας ἦσαν τὴν σωτηρίαν· διδάσκει τρίνουν ὁ προφητικὸς λόγος ὡς εὐθεμίαν ἔξουσι συγγνώμῃ οἱ παρανομίᾳ συζῶντες, καὶ τῇ μετανόια χρήσασθαι μὴ βουλόμενοι, δικαίαις συνεικεῖν σεμνυνόμενοι.

C A P. XVI.

Ἔτατι, τῷ νόμῳ· τὸ αἷμα τὸ ἐν θυσίαις ἀσεβείαι, καὶ τοῖς σαρκὸς καὶ αἵματος πλημμελήμασιν.—Τῶν ἐν τοῖς ἄρχουσι πνεύματος.

Τὴν πορείαν σου κατεκόσμησα καὶ ἐφαίδρυνα.—Πρὸς ἐμὴν διακονίαν ὑπέρβησα ὡς εἶχεν ἐπὶ τῶν ἱερέων.—Τὸ εὐπρεπὲς διὰ πάντων καθ' ἣν ἔσχον δόξαν, καὶ τὰς νίκας ἐμφαίνων.—Οὐ γὰρ ἐν εἶδος τῆς κοσμοῦσης αὐτὴν λατρείας θεοῦ, ἀλλὰ διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων τῶν περὶ σῶμα.

Ἀπολιναρίου καὶ Θεοδορίτου. Ὀνομαστάτη φησὶ γενομένη, καὶ μέγα διὰ τοῦτο φρονήσασα, ἐμοῦ μὲν ἀπέστης, εἰς ἐσχάτην δὲ ἀκολασίαν

ἐξώκειλας, οὐχ ἓνα ἐραστὴν οὐδὲ δύο δεχομένη, ἀλλὰ πάντα τὸν διὰ σοῦ παρελθεῖν ἐβελήσαντα.

Ἀπολιναρίου καὶ Θεοδορίτου. Ταῦτη τῶν κακῶν ἡ ἀρχὴ, τὸ καταλιπεῖν μὲν τὴν θείαν ἐλπίδα, τοῖς δὲ οἰκείαις ἐναβρύνεσθαι κατορθώμασιν.

Βρῶμα δαιμόνων, εἰ πρὸς ἠδονὴν αὐτῶν θυόμενοι.

C A P. XVII.

Θεοδορίτου καὶ Ἀπολιναρίου. Τὸν Ναβουχοδονόσορ διὰ τοῦτο ἠνίκατο, μέγα μὲν ὀνομάσας, διὰ τὸ πολυθρύλλητον γενέσθαι μεγαλοπτέρυγον δὲ, ὡς πλείστον τὴν ἡγεμονίαν ἐκτείναντα· μακρὸν δὲ τῇ ἐκτάσει, ὡς μεγαλόφρονα καὶ ἀλαζύνα· πλήρη δὲ αὐτὸν ὀνύχων ἐκάλεσεν, ὡς πολλὴν στρατιὰν ἔχοντα, καὶ τὸ δέξαι καὶ τὸ δυνατὸν εἰς τὸ πλήτερον θηρίου δίκην τοὺς ἀντιλεγῆναι ἐπιχειροῦντας.

Ἐνταῦθα σαφῶς ἐδίδαξεν ὅτι οὐκ αὐτέματος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐλήλυθεν, ἀλλ' ἀοράτως τοῦ θεοῦ παρακινήσαντός τε καὶ ἀγαγόντος. Λίβανον γὰρ τὴν Ἱερουσαλήμ προσηγόρευσεν, οὐχ ὡς ἐπίσημον μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς κομῶσαν τιμικαῦτα καὶ οἰκητόρων πλήθει, καὶ τῶν κατὰ νόμον ἱερέων καὶ προφητῶν τὰ θεία προσεσπιζόντων.

Τὸν Ἰερχινίαν διὰ τούτων ἠνίκατο· ἐπίλεκτα δὲ ἔφη τῆς κέδρου διὰ τὴν βασιλείαν· ἄκρον δὲ τῆς ἀπαλότητος οὐ μόνον διὰ τὸ ὑψηλόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας· νέος γὰρ ὢν ἔτι, καὶ τὴν βασιλείαν ἐδέξατο, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν· ἀρμοδίως δὲ καὶ τὸ ἀπέκτισε τέθεικεν, ἐπειδὴ ἀετὸν αὐτὸν προσηγόρευσεν πλείστοις ὄνυξι κεκρημένον.—Τὴν Βαβυλώνα διὰ τούτων ἐσήμανε· πάλιν δὲ αὐτὴν Χαναάν ἐσήμανε διὰ τὴν τῶν τρόπων συγγένειαν.—Ἐπὶ τῷ αἰγυπτίῳ, φησὶ, τὴν ἰδίαν αὐξῆσιν ἔθετο, καὶ παρ' ἐκείνου προσεδόκησεν ἀρθείαν αὐξητικὴν κάτωσεν ἐκ ριζῶν ἀνάγειν αὐτὸν εἰς ὕψος δυναμένην.—Θαρρεῖν δὲ αὐτὸν καὶ τῇ χόρᾳ φησὶν, ἣν ἔχει πρὸς αὐξῆσιν αὐτῷ συμβαλλομένην.—Οὐ τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει ταῦτα διαπράττεται, ἀλλ' ἐγὼ σε δίκας εἰσπράξομαι, οὐχ ἀπλῶς σε τιμωρησάμενος, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείας στήσας τὴν διαδοχὴν.

v. 3. cod. f. 203. a.

v. 14. cod. f. 203. b.

v. 9. cod. f. 204. b.

v. 10.

v. 11.

cod. f. 205. a.

v. 14. cod. f. 205. a.

v. 15.

v. 20.

v. 3. cod. f. 207. a.

v. 4.

cod. f. 207. a.

v. 4.

v. 7.

cod. f. 207. a. v. 7.

Ἀπολιναρίου καὶ Πολυχρονίου. Ἀντὶ τοῦ μὴ ἀποβαλεῦσα τὴν ἀξίαν ἣν ἔλαβεν τὸ σὺν ἡ ἄμπελος αὐτῇ περιωλεκομένη εἰσὶν αὐτήν, ἐν τῷ αἰγυπτίῳ φησὶν ἐπεχείρισεν ὁ Σεδεκίας ἑαυτὸν γῆσαι, τὸν βαβυλωνίων ἀπολειπῶν, εὐ βυβλήσει τὴν ῥίζωσιν ἔσχεν ὑφ' ὃν ἠξάνετο μεγέθει μικρῇ τῇ μέθ' ὑπακτῆς.

C A P. XIX.

cod. f. 209. a. v. I.

Σημαίνει δὲ τὰ μετὰ τὸν Ἰωσίαν συμβάντα· τέσσαρας γάρ, φησι, βασιλεῖς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τῆς Ἱερουσαλήμ ἠγήσαντο, Ἰωαχὰς, Ἰωακείμ, Ἰεχονίας, Σεδεκίας.—Τὸν Ἰωαχὰς λέγει, ὅς Ἰωσίαν τὸν πατέρα διαδεξάμενος, καὶ περὶ τὸ θεῖον ἐγένετο δυσσεβῆς, καὶ περὶ τοὺς ὑπηκόους παράνομος· ἀλλὰ τοῦτον Φαραὼ Νεχαὼ τῶν Αἰγυπτίων τῆς παρανομίας τὰς δίκας ἐξέτισε· καὶ τοῦτο ἐσήμανεν εἰρηκῶς, συνελήφθη ἐν τῇ ἰδίᾳ διαφθορᾷ αὐτοῦ.

cod. f. 209. b. v. 14.

Δῆλον δὲ ὅτι τὰ πρὸ τῆς ἐπανόρθου λέγει· τηκκαῦτα γὰρ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐξηρνεῖτο· ταῖς δὲ ἀλλοτρίαις παροιμίαις ἐγένετο θρήνου· εἰώθασι γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῶν μεγίσταις συμφοραῖς περιπιπτόντων λέγειν, μὴ πάθοιμι εἰς ὃ θεῖνα πέπονθε· τοῦτο τοίνυν παραβολὴν ἐκάλεσε θρήνου.

C A P. XX.

A, f. 209. b. v. I.

Οὔτῃ πονηρία συζῶντες, καὶ τῷ τῆς μεταμελείας φαρμάκῳ ἰαθῆναι μὴ βυβληθέντες ἐρωτῶν ἐπειράθησαν τὸν δεσπότην, εὐχ ἵνα πάντως τὰ κελευόμενα πράξωσιν, ἀλλ' ἵνα μάθωσιν, εἰ συμβαίνουσι τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς οἱ θεοὶ χρησμοί.—Ἀντὶ τοῦ μὴ φροντίσης αὐτῶν εἰς κηδεμῶν αὐτῶν ὑπάρχων μὴ δέξῃ αὐτήν τὴν ἐπερώτησιν.—Τούτοις, φησὶν, ὅτι προφῆτα, ταῖς πρὸς σε παραγενομένοις, καὶ τὰς ἐμὰς ὑπόδειξιν εὐεργεσίας, καὶ τὰς τῶν πατέρων ὑμῶν ἀμαρτίας ἀπρίθμησαι.—Οὕτως προσαγορεύσας τὰ τοῦ μέλιτος πεπληρωμένα κηρία· ἔχει δὲ ὁμοίως ἐκάστη λέξις πολλὴν τὴν ἔμφασιν τῆς τοῦ θεοῦ ἀγαθότητος.—

cod. f. 210. a. v. 8.

Καὶ ταῦτα δὲ ὁ Θεσπέσιος διδάσκει Μωϋσῆς, λέγων πρὸς τὸν Θεόν, ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτοὺς, ἀκούσεται Αἴγυπτος, καὶ ἐρεῖ· παρὰ τὸ μὴ θυ-

νηθῆναι κύριον εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐπηγγείλατο τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καταλάωσεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ.—Τοὺς γὰρ παρανόμους ἐκείνους διαφόροις παραδοῦς τιμωρίαις, τὰ τέκνα αὐτῶν εὐδὲν ἀμείνω ἐκείνων διατεθήσασθαι μέλλοντα διαφυλάξεν, καὶ εἰς τὴν ἐπηγγελμένην τοῖς προγόνοις εἰσήγαγε γῆν.

Λέγει δὲ διὰ τούτων τοὺς δέκα λόγους τοῦ νόμου παρέβησαν δὲ ταῦτα, καὶ πατοῦντες ἀδεῶς διετελέσαν.—Ἐπειδὴ τὰ θεθέντα, φησὶν, ἤδη χρηστὰ προστάγματα εὐκ ἐφυλάξαντο, ἑτέροις αὐτοὺς προστάγμασι προσέδησα καὶ προσήλωσα, ζωὴν αὐτοῖς εὐδαιμονίαν δυναμένους παρέχειν· τῇ δὲ περὶ αὐτὰ φυλακῇ τε καὶ ἀσχολίᾳ τὴν ἀναγκαίαν νόμων παράβασιν παύονται· αἰνίττεται δὲ διὰ τούτων τὰς περὶ λέπρας, καὶ ὀστέου νεκροῦ, καὶ θνησιμαίου, καὶ γενεθρίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ταιούτων ἐντολῶν, καὶ τὰ συχνὰ ταῦτα περιαντήρια, καὶ τὰς ὑπὲρ τούτων προσφερομένας θυσίας· Καὶ μετ' ὀλίγα· Οὔτε γὰρ κακίαν εἰδίδασκεν, εὐτε ἀρετῆς αὐτὰ κατ' αὐτὰ ποιητικὰ ὄντα ἐτύγγανεν, ἀλλὰ συχνῶς φαιτῶν εἰς τὸν θεῖον νεὼν, καὶ τῷ προσεδρεύειν ἠνάγκαζεν· αὐτὰ τοίνυν κατ' αὐτὰ εὐ καλὰ· εὐ γὰρ τῷ θεῷ συνέβαινε σκοπῇ, ἀλλὰ τῇ τῶν νεμεθετευμένων ἤρμωσεν ἀσθενείᾳ.

Τινὲς μὲν σὺν ταῦτα εἰς τὴν τῶν εἰδώλων ἔλαβον θραπέειαν· ἔδωκα, ἀντὶ τοῦ συνεχώρησα νενοσηκότες· δῆλα δὲ εἰσιν εὐδαμῶς τὴν τῶν εἰρημένων κατειληφότες διάνοιαν· τὴν γὰρ τῆς ἀσεβείας τῶν εἰδώλων θρησκείαν εὐδὲς ἂν εὐ φρονῶν εἴποι εὐ καλὴν, ἀλλὰ λίαν κακὴν.—Συνεχώρησα γὰρ αὐτοῖς μιαινέσθαι τοῖς σφῶν αὐτῶν ἐπιτηδεύμασιν, ἐν τῷ διὰ πυρὸς παραγαγεῖν τὰ παιδία καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν τέκνων προσφέρειν τοῖς δαίμοσιν.—Δόγματα μὲν σὺν λέγει τὰ παρὰ Ἰουδαίων ὁπωσοῦν διδόμενα.—Διανοῖγον δὲ μήτραν λέγει τῶν πρωτοτόκων τὴν προσηκομιθὴν· ἠγοῦμαι τοίνυν ἐνταῦθα εὐ κατὰ τῶν λοιπῶν μόνον ἀποφαίνεσθαι τὸν θεόν, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτῶν τῶν λευιτῶν· ἐπειδὴ γὰρ τῶν λοιπῶν ἀμείνους ἐνομίζοντο, καὶ ὡς θεῷ ἀνακείμενοι, ἀπειλεῖ κατ' αὐτῶν τούτων ἐνέγκαι τὴν

τιμωρίαν· ὥστε τῇ σφοδρότητι τῶν λόγων δυσωπηθῆναι τοὺς ἀγνώμονας· τὸ εὖν ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν, ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς παρ' αὐτῶν θεθεῖσιν, ἵνα εἶπῃ τὰς λευίταις.

v. 28. Οὐκ ἠρέσθησαν, φησι, τῇ ἐν Αἰγύπτῳ ἀντιλογία, καὶ ταῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ παρανομίαις, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐπαγγελθεῖσαν αὐταῖς εἰσελθόντες γῆν, καὶ πολλῆς αὐτὴν ἀσεβείας ἐπέπλησαν, ἐν ἅσασιν τὰς βενουαῖς δειμάμενοι, καὶ εἰδῶλα ἰδρυσάμενοι, καὶ σπονδὰς αὐταῖς καὶ θυσιάς διαφόρους προσ-

v. 29. νεγκόντες.—Τόπος εὗτος ἐπίσημος ἐκ τῆς περὶ τὰ εἰδῶλα δυσσεβείας γεγενημένης.—Τούτο ἐ-

v. 31. πίξετέ, φησι, τῆς πατρίδος παρανομίας καὶ τῆς δυσσεβείας ἐν ὑμῖν πολιτευμένης· καὶ τούτων ἀπάντων ὧν διεξῆλθεν ὑφ' ὑμῶν τολμωμένων ἀποκρίσεως τυχόν παρ' ἐμοῦ τυχεῖν, μὴ ἐξαπατᾶτε ὑμᾶς αὐτοὺς· τῶν γὰρ ἀδυνατῶν ἐμὲ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀποκρίνεσθαι πύσεις, τῆς ἀσεβείας ἔτι

v. 33. παρ' ὑμῶν τολμωμένης.—Οὐ μὴν δὴ εὐδὲ ἐκεῖνος ὑμῶν λογισμὸς πέρας λήψεται, ὅτι πᾶσι παραπλησίως ταῖς ἔθνεσι τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους θεοποιούντες, τῷ θεῷ πρέπειν αὐταῖς προσίσετε γέρας.

Ἀπολιναρίου καὶ Θεοδορίτου. Μὴ ἐκφεύξεσθε, ὁ λόγος ἀπειλεῖ αὐταῖς, τοῦ βαρβάρου τὰς χεῖρας· ἐκεῖθεν τὲ αὐτοὺς ληφθέντας τὴν ἐσχάτην ὑφέξειν δίκην.—Ἀπολιναρίου καὶ Θεοδορίτου.

p. 36. Καθάπερ γὰρ, φησι, τοὺς προγόνους τοὺς ὑμετέρους πολλὰς τὰς ἀποδείξεις τῆς ἐμῆς δυνάμεως λαβόντας, καὶ κατὰ τὴν ἔρημον γενομένους, ἀγνωμόνως διατεθέντας ἐκόλασα, τὸν ὄμιον τρόπον καὶ ὑμᾶς διαθήσω.—Τῶν αὐτῶν. Τὸν διὰ τῶν πραγμάτων ἔλεγχον παραδήλοϊ. Καὶ πάλιν.

Ὅσπερ τοῖνον πρὸς τοὺς ὑμετέρους πατέρας ἐν τῇ ἐρήμῳ διάκριθεῖς, ἐλέηθρα αὐτοὺς παντελεῖ παραδέδωκα, οὕτως καὶ ὑμῖν ἐπάξω τὴν τιμωρίαν.—Τῶν αὐτῶν. Τοὺς διακριθῶν ἀξίους καὶ τῆς ἐμῆς ἀξιώσω προνομίας· ἐσήμανε διὰ τούτων τὸν τε ἀποστολικὸν χερὸν, καὶ τοὺς δὲ ἐκεῖνων τῷ θείῳ πεπιστευκότας κηρύγματι.

C A P. XXII.

Τῷ δὲ τῶν λεόντων παραδείγματι τὸ δυνατὸν τῶν λιζόμενων τοὺς πένητας παρέστησεν· τὸ δὲ

ἄρυσόμενον, τὴν περὶ τὸ κακὸν αὐτῶν προθυμίαν ἐμφαίνει· τὸ δὲ ἀρπύζοντες ἀρπάγματα, ἵνα εἶπῃ ἅπερ ἂν νομίσωσι κάλλιστα. Ἐμφαίνει ὡς καὶ περὶ τοὺς φόνους ἠσχολοῦντο τῶν μὴ προχείρους τὰ ἑαυτῶν προεμένων.—Τῶν γὰρ ἀνδρῶν ἀνελεμένων, δηλονότι ἢ χηρία χώραν ἐλάμβανεν· ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἱερέας τὸν κατηγορικὸν μεταφέρει λόγον.

C A P. XXIII.

Τὸ μὴ μόνον τοῖς ἔξωθεν προστίθεσθαι συμβάσμασιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν χώραν ἐπαγαγεσθαι αὐτά.—Καλῶς καὶ λίαν ἀρμολίως τὸ τῶν εἰδῶλων ἀθρανὲς ἐκομώθησεν, διδάξας εὐδὲν ἕτερον ἔντα ἢ χρώματα καὶ σχήματα καὶ τέχνης ἀποτελέσματα.

C A P. XXIV.

Δηλοῖ ὅτι εὐδὲις τὰς ἐπιερχομένας διέφυγε συμφορὰς, εὐδὲ ἐκληρώθησαν οἱ μὲν εἰς ὄλεθρον, οἱ δὲ εἰς σωτηρίαν· καθάπερ ἐν ταῖς ἡδὴ πρότερον γεγενημέναις πολιρκίαις συνέβη· ἀλλὰ πάντες ἀπαξιαπλῶς οἱ μὲν λιμῷ, οἱ δὲ λιμῷ παρεδόθησαν· οἱ δὲ ταῦτα διαφυγόντες, ἢ πολεμοῦντες ἀνηρέθησαν, ἢ πολιρικηθέντες ἐξηνοραποδίσθησαν. Διδάσκει δὲ τῶν κακῶν τὴν αἰτίαν, καὶ φησὶ ταῦτα ὑπομενεῦσαι, τῆς ἄγαν μαιφονίας τείνοντες δίκας· ἐπὶ Χριστὸν δὲ ὁ λόγος ἐρχόμενος, αἰκίως ἔχει τὸ ἐν αἷμα, καὶ τὴν αἰμύνηστον ἐπὶ τοῦτο δίκην· διήκει γὰρ ἡ προφητεία καὶ εἰς τὰ τότε καὶ εἰς τὰ ὕστερον.

C A P. XXVII.

Διὰ τὸ ἐνάλιον εἶναι τὴν Τύρον διέξεισιν αὐτῆς τὰ λαμπρά, ὡς ἐπὶ νεσοταίχους τὲ λέγων καὶ ἰστον καὶ κέρασ καὶ ἄρμενον καὶ σιέπαστρον, ἕκαστον αὐτῶν ἐπίλεκτον τῇ καλλουῇ. Ἴνα εἶπῃ ἐπὶ τῆς ἐσχῆς τοὺς ἄγαν ἐν συνείσει διαβρωμένους, ὥστε καὶ τῆς πόλεως τὴν διοίκησιν ἐγχειρισθῆναι· καὶ τὰ δυσχερῆ μὲν διωθεύμενοι, τὴν δὲ εὐπρέπειαν αὐξόντες.—Καὶ ἐκ τῶν ὑπηρετούντων θεῖνους τὸ σεμνὸν καὶ τίμιον αὐτῆς, αἰνεῖ νεὼς αὐτῶν ὄντων καὶ κυβερνητῶν.

cod. f. 211. a.

v. 25. cod. f. 213.

v. 13. cod. f. 214. a.

v. 7. cod. f. 215. a.

v. 8. cod. f. 217. a.

cod. f. 217. b. v. 14.

Ἴνα εἴπῃ Ἰωαννης, Καππάδοκας, καὶ Ἰβήρας κομιζέειν ἀνδράποδα.

C A P. XXVIII.

cod. f. 218. a. v. 2.

Βδελυρά μὲν ἅπαντα τῆς ἀμαρτίας τὰ εἶδη· βδελυρωτάτη δὲ πάντων ἡ ὑπερηφανία. πᾶν γὰρ ὑψηλόν, φησι, βδέλυγμα ἐναντίον κυρίου· καὶ ὁ θεὸς ἀπόστολος, μὴ νεόφυτόν φησι, ἵνα μὴ τυφωθεῖς εἰς κρίμα ἐμπεσῆ τοῦ διαβόλου· ταύτην ἔσχε τὴν νόσον καὶ ὁ τῆς Τύρου ἄρχων, ὅτε ὀρώμενος ὁ τε ἀόρατος· καὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ εὐσεβεῖς βασιλευόμεθα μὲν κυρίως καὶ ἀληθῶς ὑπὸ τούτων ὄλων θεοῦ· καὶ Τύρος τοίνυν παραπλησίως ἡμῖν καὶ τὸν θεὸν ἔχει βασιλέα, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ βασιλεύειν ταχθέντας ἀνθρώπους· πάλαι δὲ ἄγχιαν νοσοῦσαν θεοῦ, καὶ τῆ ἀσεβείᾳ δουλεύουσαν, ἄρχοντα εἶχε καὶ βασιλέα τὸν τῆς κακίας καὶ ἀσεβείας εὐρετὴν ὁμοῦ καὶ διδάσκαλον διάβολον· ἔσχε δὲ καὶ ὀρώμενον ἄρχοντα, τὸν ὑπὸ τούτου κακῶς ἐνεργούμενον, καὶ τῆ δυσσεβείᾳ δεδουλωμένον· πρὸς ἀμφοτέρους τοίνυν ὁ λόγος· ἀλλ' οὔτε τούτῳ οὔτε ἐκείνῳ πάντα ἀρμόττει, ἔνια δὲ ἀμφοτέροις, τινὰ δὲ πατέρῳ, τὰ δὲ νῦν ἀναγκασθέντα ἑκατέρῳ· ὅτε γὰρ διάβολος εἰς ἐκείνην τὴν μανίαν ἐξώκειλεν, καὶ λυτήσας θεὸν αὐτὸν ἀνηγόρευσε, καὶ τοῦτο προσέφερον ἑαυτῷ τὸ σέβας, τοὺς ἀνθρώπους ἀναπέειθον· καὶ ὀρώμενος τῶν Τυρίων ἄρχων, τοῦτον νόσας τὸν τύφον, καὶ εἰς τὴν οἰκείαν ἀφορῶν εὐημερίαν, ὑπέλαβεν εἶναι θεός· διὸ πρὸς αὐτὸν ὁ θεός, φησι, σὺ δὲ εἶ ἀνθρώπος καὶ οὐ θεός.

cod. f. 218. b. v. 15.
cod. f. 219. a.

Τὰ πρὸ τῆς ἐκτροπῆς τῶν δυνάμεων τούτων διηγῆται. Τὸ ἐντὸς αὐτοῦ γεγόμενον ἐκκαλύπτει κακὸν, τὴν ὑπερηφανίαν, ἢ τὸ κάλλος λυμάνεται τῶν λογικῶν, ἅτε δὴ χωρίζουσα τῆς τοῦ καλλίονος οἰκειώσεως, διὰ τὸ νομίζειν πεπληρωσθαι, οἷον τὸ, ἦδη κεκορησμένοι ἐστέ.—Πολλὰ γὰρ ἦν ἅμα ἡ πρὸς θεὸν ἀνοικειότης, ὁ πρὸς τοὺς καλλίονας φθόνος, ἢ πρὸς τὸν ὁμοῖον ἀνθρώπου ἐπιβουλευτικὴ πονηρία· διὰ περ οὐκέτι ἄξιος τῶν καθαρῶν οἰκήσεων ἦν τῶν οὐρανίων καλυμμένων· ἢ εἰς γῆν οὖν πτώσις τὸν περιγίειον αἶρα· ἐπεὶ

καὶ οὕτως ἐν τοῖς ἐπουρανίοις εἶναι λέγεται· ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν οἰκίαν ὑπάρχοντες οὐκ ὀλίγον.—Ὡς ἐπὶ τοῦ τυπικῶ λέγων ἄρχοντος δηλοῖ τὸν ἐπὶ τῶν οὐρανῶν δυνάμεων καταισχυρόμενον διὰ τὴν ἔπαρσιν.—Ἐκ τῆς περιέργου σπουδῆς ἀπέβαλες τὸ ἴδιον κάλλος.—Αἴτιον γὰρ τῶν κολάσεων τὸ ἐν ἡμῖν κακόν· ὡς πρὸς ἀνθρώπους λέγεται, πορεύεσθαι τῆ φλογῆ ἢ ἐκαύσατε.

C A P. XXIX.

Αἰνίγμα δὲ πάλιν ἐστὶν εἰς τὸν ἀόρατον Φαράῳ θεοποιούντα ἑαυτὸν, καὶ ἀγέννητον εἶναι λέγοντα, καὶ οὐχ ὑπὸ θεοῦ πεποιθῆσθαι.

v. 2.
cod. f. 219. a.

C A P. XXXI.

Ἄνεισιν ἐπὶ τὴν ἀντικειμένην δύναμιν ὁ λόγος ὡς ὑπερβάλλουσαν τὰς ἄλλας τὰς ἐν ἀρχῇ τιμίας.

v. 5.
cod. f. 221. a.

Τοῦ θεοῦ ζηλωτὴν ταῖς συντεταγμέναις δυνάμεσι δηλοῖ ταύτην γενέσθαι δι' ὑπερβολὴν κάλλους καὶ γνώσεως, ἅπερ ἐστὶν αὐξήσις πνευματικῆ.

v. 9.
cod. f. 221. b.

Πτώσιν μεγάλην τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τῆς σὺν αὐτῷ δυνάμεως τῆς πολλῆς ὑπερφάνει, τὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ὁμοίωμα, ὡς δένδρου τινὸς ὑπερφυῶς συντριβὴν, καὶ πανταχῶ σκεδασμόν· αἰνίσσεται δὲ καὶ τῆς ἀόρατου δυνάμεως τὴν εἰς ἄδου καταγωγὴν παράδοξον καὶ ἐν ἄσπασι τοῖς κάτω διαβόητον καὶ ἐπιφανῆ· θάνατος καὶ δαιμόνων ἢ εἰς γῆς βάθος καταγωγῆ.

v. 12.

C A P. XXXIV.

Τὰ μὲν περὶ τῶν ὑπολειμμένων ἐν τοῖς Ἱερουσαλήμ ἐριπίσις ἐν καιρῷ προεῖπεν· ἡνῖκα ἢ πόλις ἠρημώθη· καὶ τὰ γε περὶ τῶν αἰχμαλώτων τῶν ἐν Βαβυλῶνι, ὅτι οὐκ ἄξιον τῆς ἐπανόδου διὰ τὴν ἄχρι νῦν ἀπείθειαν· ὥστε οὐδέτεροι τῆς γῆς ἄξιον· ἐν καιρῷ δὲ καὶ περὶ τῶν ποιμένων, δι' οὓς κακῶς ποιμένοντας ἢ ἄλωσις γέγονεν· οἷς ἐγκαλεῖ τὸ μὴ φροντίζειν τῶν προβάτων εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἑαυτῶν εἰς τὴν τρυφήν.

v. 2.
cod. f. 224. a.

C A P. XXXV.

Τοῦτο δὲ οὐ μόνον τὴν ἀπληστίαν καὶ πλεονεξίαν ἐλέγχει, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς ἀσεβείας

v. 10.
cod. f. 225. b.

δείκνυσιν ὑπερβολὴν· καὶ τοῖς τοῦ Συναχερείμ ἀλαζονικοῖς ἔοικε λόγοις· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι οὐ μὴ ῥύσεται κύριος τὴν Ἱερουσαλήμ ἐκ χειρὸς μου· καὶ Ἰδουμαῖοι ὡσαύτως ἔλεγον θρασυόμενοι, ὅτι ἂν ἦ ὁ κύριος ἐν Ἱερουσαλήμ, τὰς δύο καθεξόμεν χώρας· καὶ μὴν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς ἐξ Αἰγύπτου τὸν Ἰσραὴλ ἐξαγαγὼν, οὐκ εἶασεν αὐτὸν πολεμῆσαι τοῖς Ἰδουμαῖοις· οὐ πολεμήσεις γὰρ, ἔφη, πρὸς αὐτούς, ὅτι ἀδελφοί σου εἰσίν· διὸ καὶ τῆς ὁδοῦ κωλυθέντες, τὸ ὄρος ἐνύκλωσαν, καὶ τὴν ἔρημον, ὡς πρῶσετάχθησαν· καὶ περὶ τῆς γῆς ἐκείνης ἀπάσης ἔφη τῷ Ἰσραὴλ ὁ Θεός, οὐ δώσω σοι αὐτήν· τίς γὰρ υἱὸς Ἡσαῦ δέδωκα αὐτήν ἐν κλήρῳ· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἄρκεσθέντες Ἰδουμαῖοι τοῖς θεοσδόταις ἀγαθῶσι ἠλπισαν καὶ τὴν Ἰουδαίων κληρονομησάτω γῆν· ἔθεν εἰκότως ὁ τῶν ὄλων θεὸς ἀπειλεῖ τὰς τιμωρίας, καὶ ἔρηκ βεβαιῶν τὴν ἀπόφασιν.

v. 11. Ἐν κύριος ἐκεῖ ἦ, ἀσεβείας ἢ κόλασις· ἤξει δὲ ἐπὶ τοὺς διαδόχους ἀπογόνους ὄντας τῆς αὐτῆς γνώμης· ὡς καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἡ τιμωρία, διὰ τοὺς πρότερον ἐπὶ τοὺς ὑστερον· οὕτω γὰρ καὶ ἡ τοῦ Ἀντιχρίστου κατ' αὐτῶν ἀπάτη, διὰ τοὺς ἠπιστηκότας Χριστῷ, εἰσύντας· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

CAP. XXXVI.

Οὐ τὰ ὄρη γινώσκονται, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκοῦντες· ταῦτα δὲ πέρας ἔλαβεν μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον· καὶ μαρτυρεῖ τὰ πράγματα· πλήρεις γὰρ τῆς Παλαιστίνης αἱ πόλεις τῶν ἐνοικούντων· ἀνωκοδόμονται πᾶσαι, καὶ λαμπρότητι διαπρέπουσιν.

v. 26. Ὑδωρ δὲ καθαρὸν τὸ τῆς παλιγγενεσίας ὠνόμασεν ὕδωρ, ἐν ᾧ βαπτισθέντες τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων ἐλάβομεν· καὶ τὰ ἐπιφερόμενα βεβαιῶν τὰ εἰρημένα.—Λιθίνην δὲ καρδίαν καλεῖ τὴν ἀντίτυπον, καὶ ἀπειθῆ· σαρκίνην δὲ τὴν εὐπειθῆ καὶ εὐήκου, καὶ τῶν θείων γραμμάτων δέξασθαι δυναμένην τοὺς τύπους.—
v. 27. Τεῦτε δὲ τῆς τοῦ πνεύματος χάριτος ἰδίον· αὐτὴ γὰρ συνεργεῖσα τῷ ἡμετέρῳ αὐτεξουσίῳ, κατ-

αρθεῦσαι παρασκευάζει τὰ εἰρημένα 1).—Καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ καινὸν ἐπάγει τὸν λόγον, καὶ ἀπὸ τῶν πνευματικῶν ἐπὶ τὰ σωματικά μεταφέρει τὸν λόγον.—Οἶδα μὲν οὖν ὅτι πνευματικῶς τούτων ἕκαστον ἐκλαβεῖν δυνατὸν, ἀλλ' ὅμως ἠγοῦμαι τὸν πρῶτον λόγον, τὰ σωματικά νῦν τοῖς Ἰουδαίοις ὑπισχνεῖσθαι· ἐπειδὴ γὰρ ἐρημία πολλὴ κατεῖχεν τὴν καὶ τὴν ἔρημον, ὡς πρῶσετάχθησαν· καὶ τὴν ἐντεῦθεν δὲ ἐσομένην ὠφέλειαν προγορεύει.—Τούτων φησὶν ἀποκαλύπτοντες τῶν ἀγαθῶν, καὶ μανθάνοντες ἠλικυς ἢ δικαιοσύνην φέροι καρπὸς, τῆς προτέρας ἀναμνησθήσεσθε πονηρίας, καὶ τῆς δι' ἐκείνην ὑμῖν τιμωρίας ἐπενεχθεῖσαν· καὶ μισήσετε σφόδρα τὴν προτέραν παρανομίαν· τὸ γὰρ προσεχθεῖτε, ἀντὶ τοῦ βδελύξασθε τέθηκε.—

Γνωσὸν ἔστω, οἶκος Ἰσραὴλ· οὐχ ὑμεῖς, φησὶν, ἀξιοὶ τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, ἀλλ' ἐγὼ τὰ τῆ ἐμῆ φύσει πρέποντα ποιῶ.—Μὴ ἀναλγήτως, φησὶ, μηδὲ ἀναισθητῶς φέρετε τὰς παντοδαπὰς ὑμῶν τιμωρίας· ἀλλ' ὅψε γοῦν ποτὲ εἰς νεὺν λαβόντες τῶν ὑμετέρων ἐπιτηδευμάτων τὴν πονηρίαν, ἐπὶ τοῖς τετολημημένοις ἐρυθρίασθε.

Ὅταν, φησὶν, ἄφεσιν ὑμῖν τῶν ἀμαρτημάτων χαρίσομαι, καὶ καθαρὸς ὑμᾶς ἀποφῆνω τῇ συγχωρήσει, τὴν καὶ ταῖς πόλεσι τὰς εἰκοδομίας, καὶ τῇ γῆ τὰς φυτουργίας παρέξομαι· καὶ ἀντὶ τῆς προτέρας ἐρημίας, ἣν ἅπαντες ἐώραν οἱ παριόντες, οἰκεῖσθαι παρασκευάσω.—

Ὅσπερ γὰρ, φησὶν, ἅπαντες πάλαι τὴν σὴν ἐρημίαν ἐν τοῖς στόμασι περιέφερον, οὕτω νῦν ἔση πολυδύλλητος, καὶ θαῦμα παρέξεις πάντιν τῆς μὲν ἐρήμου σου γῆς τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς εἰκαζομένης· τῶν δὲ ἀσκήτων πόλεων καὶ ἀναστάτων γεγενημένων, ὀχυροῖς περιβόλοις τεχιζομένων.—Μαθήσονται δὲ τὰ ἐκ γειτόνων ἔθνη ὅτι ἐγὼ καὶ τὰ σιυδρωπὰ πρότερον, καὶ νῦν τὰ θυμῆρη παρέχω.—Δεσπότης γὰρ ὢν καὶ παιῆσαι δυνάμενος οἷς εἶπον ἐπιθήσω τὸ πέρας·—Πρὸς ταῖς προτέρας, φησὶν, εὐεργεσίαις καὶ ταύτην προσθήσω, καὶ τῆς ἀνακλήσεως αὐτοὺς ἀξιώσω·—Ἐπειδὴ γὰρ δίκην αὐτοὺς προβάτων ὑπὸ

1) Animadvertite Apollinaris testimonium de divinae gratiae auxilliis et humani arbitrii libertate.

τὴν ἐμὴν ἀφώρισα κηδεμονίαν, ποιμασινικῆς αὐ-
τοῖς ἐπιμελείας μεταδώσω.

C A P. XXXVII.

Περὶ τῆς εὐθὺς ἀναστάσεως ἐπέτρεψε Θεῶ
γινώσκειν, ἣν οὐκ αἶδεν ἐσομένην· εὐ περὶ τῆς
εἰς ὕστερον τῆς καθόλου ἢ πάντως ἔσται· περὶ
τούτων οὖν τῶν ὀρωμένων ἦν τὸ ἐρωτώμενον, εὐ
περὶ πάντων.—Σημειώτεον, ὡς καὶ ταῦτα προ-
φητεῖαν λέγει τὴν πρὸς τὰ ὀστᾶ ὁμιλίαν, διὰ
τί ἐπειδὴ μὴ ἰσχυρὰ γρηται, ἀλλ' ἀπὸ τῶν
ὀρωμένων προλέγει τὰ μέλλοντα;

Ἐπεισοῦσα δὲ ἦν ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου σώ-
ματι παρὰ Θεοῦ ἐπιπεμπομένη διὰ τοῦ κοσμικοῦ
πνεύματος· ὁ δὲ καὶ ἐπεισάγει τοῖς ὀστέοις κατὰ
τὴν ὄρασιν· εὐ γὰρ τὸ νοητὸν ἔρχεται, καθ' αὐ-
τὸ, ἀλλ' ἐν τούτῳ καὶ ὡς τοῦτο ὄν οὐχ ὡς ἕτε-
ρον, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς ἀνθρωποποιίας
λέγεται πνεῦμα ζωῆς ἐμπεφύσεσθαι κατὰ μυκῆ-
ρων ἀνθρώπων· ὅπερ ἐστὶ τὸ αἰσθητόν.—Θεοῦ
δὲ πρόσταγμα, καὶ σείεται ἡ κτίσις μεταστά-
σεως γινομένης τῶν πραγμάτων εἰς ἀποκατάστα-
σιν τῶν διαλελυμένων· τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ
λαοῦ σωτηρίας, κινήσις κοσμικὴ πρὸς τὴν ἐπι-
συναγωγὴν τοῦ λαοῦ.—Ἀκλουθεῖ τῇ προτέρᾳ
δημιουργίᾳ καὶ ἡ δευτέρα ἀνάκτισις· ὡς περὶ γὰρ
τοῦ προπάτορος Ἀδάμ πρότερον τὸ σῶμα διεπλά-
σθη, καὶ τότε διεπνεύσθη αὐτῷ ἡ ψυχὴ, οὐ-
τως καὶ ἐνταῦθα συνήλθε μὲν τὰ ὀστᾶ πρὸς
οἰκίαν ἁρμονίαν, ἔφυσε δὲ σάρκα καὶ νεῦρα
καὶ ἐκαλύφθη τῷ δέρματι, ἐκείτο δὲ ἄπνοα τινα
καὶ ἀκίνητα· ἀλλὰ τυγχάνει πάλιν καὶ ζωτικῆς
αἰσθήσεως διὰ τοῦ Θεοῦ βουλήματος.

Νεκρῶν ἀναβίωσις ἐδείχθη, ξηρῶν ὀστέων ζωο-
ποιήσεντων ἐν τύπῳ λαοῦ ἀναβλαστήσαντος ἐξ
αἰχμαλωσίας καὶ ἀδοξίας.—Δείκνυται τὸ τῆς
ἀναστάσεως, ὅτι οὐ φύσει σώματος, ἀλλὰ δυνάμει
Θεοῦ γίνεται περὶ τὸ λείψανον τῶν σωμάτων
ἐνεργούση, ὅ τι περὶ ἂν εἴη τοῦτο λειπόμενον, εἰ
καὶ μὴ ὀστᾶ ἀλλὰ χοῦς ὡς ἐξ ἀρχῆς. Καὶ πάλιν.
Τοῦ πνεύματος ἄρα τοῦ ἀερίου γίνεται εἴσ-
πνευσις εἰς τὸ σῶμα, καὶ τοῦτο τὸ ζωτικόν· τὸ
δὲ νεκρὸν οὐκ ἀπὸ κόσμου ἀλλ' ἀνωθεν ἄμα τού-

τω παραγίνεται, εὐ καλούμενον ἀλλ' ἐκπεμπο-
μένον· παρὰ Θεῶ γὰρ ἡ νεκρὰ οὐσία τῷ Θεῶ
πνεύματι περιεχομένη.

Ἄρασίς ἐστι καὶ τύπος ἀναστάσεως· πνεύματι
οὖν ἐνὶ φαίνονται ζωογονούμενοι πάντες, ὡς περὶ
καὶ ἐνὶ πνεύματι τῷ ζωτικῷ πάντες ἐκ διαδοχῆς
ἀνθρώποι ζοῦνται· ἴδιον μὲν τῷ πατέρα ἐκά-
στου· ὁ δὲ ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς ἀναστάσεως ἐπι-
στρέφη πρὸς τὸ ἴδιον σῶμα· ὡς ἐν τῷ εὐαγγε-
λίῳ γέγραπται, ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς.

Ἰστέον δὲ ὡς καὶ Ἀπολλινάριος ταύτῃ ἐχρή-
σατο τῇ ἐρμηνείᾳ· ὁ δὲ Πολυχρόνιος τὰ μετὰ τὴν
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπάνοδον τῶν Ἰουδαίων
διὰ τούτων σημαίνεισθαι φησιν, Ἰουδαϊκῶς αὐτὰ
ἐκλαμβάνων, καὶ ὡς τὰ πρότερα τὰ τούτων πα-
ραπλήσια.

C A P. XXXVIII.

Ὅσπερ καὶ Ἰωὴλ καὶ Μιχαίας, καὶ ἄλλοι
προφήται περὶ τούτων τῶν ἔθνων προεθέμισαν
Ὅσπερ * μὲν γὰρ λέγει. «Καὶ διαθήσομαι αὐταῖς
» διαθήκην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μετὰ τῶν θη-
» ρίων τοῦ ἀγροῦ, καὶ μετὰ τῶν πετεινῶν τοῦ
» οὐρανοῦ, καὶ μετὰ τῶν ἐρπετῶν τῆς γῆς· καὶ
» τόξον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον, συντρίψω
» ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατοικειῶσαι ἐπ' ἐλπίδι.»
Καὶ Ἰωὴλ * δέ· «Ἰδοὺ, φησιν, ἐγὼ ἐν ταῖς
» ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅταν
» ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰουδα καὶ Ἰε-
» ρουσαλήμ, καὶ συναξῶ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ
» κατάξω αὐτὰ εἰς τὴν κοιλάδα Ἰωσαφάτ· καὶ
» διακριθήσομαι πρὸς αὐτοὺς ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ
» μου καὶ τῆς κληρονομίας μου Ἰσραὴλ·» Μι-
» χαίας * δὲ οὕτω φησὶν· «Ὁδινε καὶ ἀνδρίζου θύ-
» γατερ Σιών ὡς τίκτουσα, διότι νῦν ἐξελεύσῃ
» ἐκ πόλεως, καὶ κατασκηνώσεις ἐν πεδίῳ, καὶ
» ἤξεις ἕως Βαβυλῶνος· ἐκεῖθεν ῥύσεται σε,
» κύριος ὁ Θεός σου ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ σου· καὶ
» νῦν ἐπίσυνήχθη ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλὰ, εἰ λέ-
» γοντες, ἐπιχαρούμεθα, καὶ ἐπόψονται ἐπὶ
» Σιών εἰ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν· καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔγνω-
» σαν τὸν λογισμὸν κυρίου, καὶ οὐ συνήκαν τὴν
» βουλήν αὐτοῦ· ὅτι συνήγαγεν αὐτοὺς ὡς θράγ-

v. 10.
cod. f. 227. b.v. 24.
cod. f. 227. b.v. 17.
cod. f. 228. b.

* Os. II. 18.

* Iohel. III. 1.

* Mich. IV. 1.

v. 3.
cod. f. 227. a.

v. 4.

v. 5.

v. 6.

» ματα ἄλωνος ἀνάστηθι, καὶ ἀλόα αὐτοὺς θυ-
 » γάτηρ Σιών· ὅτι τὰ κέρατά σου θήσομαι σιδη-
 » ρά, καὶ τὰς ὀπλάς σου θήσομαι χαλκᾶς, καὶ
 » κατατήξεις ἐν αὐτοῖς ἔθνη, καὶ λεπτυνεῖς λαοὺς
 » πολλοὺς, καὶ ἀναθήσεις τῷ κυρίῳ τὸ πλῆθος
 » αὐτῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν τῷ κυρίῳ πάσης
 » τῆς γῆς » Καὶ Ζαχαρίας δὲ φησιν. « Οὗτος
 » ὁ λόγος τοῦ κυρίου πρὸς Ζοροβάβελ λέγων· οὐκ
 » ἐν δυνάμει μεγάλη, ἀλλ' ἐν πνεύματί μου,
 » λέγει κύριος παντοκράτωρ· τίς εἶ σὺ τὸ ὄρος
 » τὸ μέγα, τὸ πρὸ προσώπου Ζοροβάβελ κατ-
 » ερῶσαι; » Ἐξ ὧν δῆλον ὡς μετὰ τὴν ἐπάν-
 » οδον ἐπεστράτευσε τὰ ἔθνη ταῦτα, καὶ κατε-
 λύθη θεῖα χάριτι.

C A P. XXXIX.

Οὐχ ἀπλῶς εἶπεν ἐπὶ τοῦ ὄρους, καὶ περ
 γνωρίμου ὄντος ἐφ' οὗ πόλις· ἀλλ' ἐπ' ὄρους ὑψη-
 λῶ σφόδρα ὑψωθήσεται γὰρ αὐτὸ, φησὶν, ὑπὲρ
 τὰ ὄρη. Μιχαίας καὶ Ἡσαίας ἀπὸ τοῦ νότου
 δὲ ἡ εἰκοδομὴ φαίνεται τῷ ἀπὸ βορρᾶ προσιόντι.
 v. 3. --Τὴν μὲν γὰρ τῶν εἰκοδομημάτων διαγραφὴν ἰδεῖν
 δεῖ· τὴν δὲ τῆς λειτουργίας διάταξιν ἰδεῖν, καὶ
 τὰς διαίρέσεις τῆς χώρας· εὐγνωστον μὲν

οὖν ὡς ἡ μεγάλη καὶ ἔνδοξος αὕτη κατασκευὴ
 οὐκ ἔστιν ὑπὸ Ζοροβάβελ, ἢ ὑπὸ τῶν λειψάνων
 τῆς αἰχμαλωσίας εὐτελῶς ποιηθεῖσα· διὰ τὸ μηδὲ
 ἐγγὺς ἦκειν αὐτοὺς τῆς Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος
 δυνάμεως· διὸ καὶ κλαυθμὸς ἐπὶ τῇ εἰκοδομῇ
 τοῦ ναοῦ μείζων τῆς σαλπύγων βοῆς, ἅτε δὲ
 ὄντων ἔτι πρεσβυτέρων, ὡς γέγραπται, οἱ ἑω-
 ρακίνοι φασὶ τὸν πρὸ τούτου οἶκον πρὸς τὴν
 τούτου εἰκοδομήν· ἀναντιρρήτων δὲ περὶ τῶν προ-
 ειρημένων ἐπὶ τῇ κατασκευῇ τοῦ ναοῦ, ὅτι οὐκ
 ἦν ταῦτα, τῆς ἐπὶ Ζοροβάβελ ἀνανεώσεως, οἶον
 ἢ τῶν ἱερέων καὶ λευιτῶν διάκρισις τῶν τε εἰ-
 δωλολατρησάντων καὶ μὴ εἰς τὸ μὴ προσιέναι
 τῇ λειτουργίᾳ τοὺς μὴ συνεξαμαρτῶντας τῷ λαῷ·
 ἀλλὰ τὸ Σαδδουκ γένος τὸ μὴ ἐκπεσόν εἰς ἀσέ-
 βειαν· καὶ ὁ ἀφορισμὸς τῆς χώρας τῆς περὶ τὴν
 πόλιν εἰς πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας πηχέων μῆ-
 κος, καὶ εὖρος δέκα χιλιάδας τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ
 λευίταις, καὶ τῷ ἀφηγουμένῳ καὶ ἀπλῶς εἶπεν,
 εὐ βούλεται τὰ εἰρημένα τῷ προφήτῃ περὶ τῆς
 ἐπανόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῆς ἐπὶ Ζοροβάβελ
 ἐκλαβεῖν, ἀλλὰ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐπιγείου
 βασιλείας· ἢν αὐτῷ ὁ κακὸς Ἀπολιναρίος ἑαυτῷ
 ἀνεπλάσαστο, ἐν τῇ δευτέρᾳ φάσκῳ αὐτοῦ παρου-
 σία ταῦτα ἐπιτελεῖσθαι 1).

1) Clausula haec non Apollinaris est, sed nescio cuius Apollinarem ceu millenarium reprehendentis. Abhinc autem nihil subsequi Apollinaris in codice videbatur, usque ad prophetae finem.

M O N I T U M.

I. Ex ineditis graecis Ezechielis prophetae explanatoribus tres prae ceteris sunt copiosi, Origenes, Apollinaris, et Polychronius; quae res antea constabat ex opere Pradi ac Villalpandi in hunc prophetam, ubi laetine tantum permulta praedictorum patrum graecorum fragmenta, et quidem ex vaticana ut aiunt catena, recitantur. Nos vero graeca ubique originalia quaeritantes, Apollinarem iam supra scripsimus; nunc autem ad Polychronium magis adhuc uberem pergimus; Origenem postea, si otium fuerit, daturi; quamquam reapse Origenis graeca etiam selecta fragmenta multa in eius editione sunt. Utique Polychronio mihi semet revelare non semel libuit; etenim peramplum eiusdem in Danihelem commentarium alio tempore divulgavi, et nunc contemporaneam huic prophetam a se explanatum, idem nobis Polychronius in manus tradit.